

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ D. H.**, bývajúceho v B., **2/ P. H.**, bývajúceho v B., **3/ P. H.**, bývajúceho v B., proti žalovaným **1/ O. M.**, bývajúcej v B., **2/ V. Š.**, bývajúcej v B., **3/ V. G.**, bývajúcej v B., **4/ M. B.**, bývajúceho v B., **o určenie neplatnosti závetu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 20/96, na dovolanie žalovanej **1/ zastúpenej M. H.**, advokátom so sídlom v B., proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2006 sp. zn. 6 Co 334/2005, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 20. mája 2005 č.k. 10 C 20/96-113 určil, že závet E. z 9. augusta 1993 je neplatný. Súd prvého stupňa vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania, pričom najmä na základe záverov súdnych znalcov MUDr. I. A. a MUDr. D. M. mal preukázané, že E. 9. augusta 1993 pri spísaní závetu notárkou JUDr. J. M. vo forme notárskej zápisnice pod sp. zn. N X., Nz X. vzhľadom na svoj zdravotný stav (predovšetkým vaskulárnu demenciu stredného stupňa spôsobujúcu zníženie ovládacej a rozpoznávacej schopnosti) nebola schopná posúdiť následky svojho konania. Tento závet je v dôsledku toho absolútne neplatný v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Na odvolanie žalovanej **1/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. mája 2006 sp. zn. 6 Co 334/2005 napadnutý rozsudok potvrdil a žalovanej **1/ uložil povinnosť nahradiť žalobcom trovy odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa správne vykonal dokazovanie na posúdenie zdravotného stavu závetkyne znalcami z odboru zdravotníctvo – psychiatria. Znalci konštatovali, že E. v čase spísania závetu trpela duševnou****

chorobou, v dôsledku ktorej nemohla posúdiť následky svojho konania a urobiť predmetný právny úkon. Odvolací súd so zreteľom na to dospel k zhodnému názoru, že závet je neplatný (§ 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Dodal, že námietky žalovanej 1/ ohľadom nesprávneho posúdenia zdravotného stavu závetkyne sú nedôvodné, lebo iné dokazovanie už nie je možné vykonať. Odvolací súd nezistil žiadne dôvody pre zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie, a to aj so zreteľom na značný časový odstup od spísania závetu. Žalovaná 1/ v odvolacom konaní neprodukovala žiadne také dôkazy, ktoré by mohli zvrátiť výsledky vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci. Keďže súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na riadne zistenie skutkového stavu, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil a vec po právnej stránke správne posúdil, odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil ako vecne správne (§ 219 O.s.p.).

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ dovolanie. Uviedla, že v konaní jej postupom súdu bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). K tejto procesnej vade došlo 20. mája 2005 na pojednávaní pred súdom prvého stupňa v dôsledku porušenia § 101 ods. 2 O.s.p. V rozpore s týmto ustanovením bola vec prejednaná a rozhodnutá v jej neprítomnosti (a tiež v neprítomnosti jej právneho zástupcu), i keď svoju neúčast' na uvedenom pojednávaní včas ospravedlnila s poukazom na to, že nariadený termín pojednávania koliduje s iným súdnym pojednávaním, na ktorom jej právny zástupca zastupuje iného účastníka (a substitúcia iným advokátom nie je možná). Súd prvého stupňa jej žiadosti o odročenie pojednávania nevyhovел a ňou uvedený dôvod žiadosti nepovažoval za dôležitý. Tento nesprávny procesný postup súdu mal za následok tiež odňatie možnosti žalovanej 1/ navrhnúť súdu doplnenie dokazovania výsluchmi svedkýň, a to notárky JUDr. J. M. a znalkyne MUDr. D. M.. Prvostupňový súd spôsobil v konaní priet'ahy a „nedostatočne a nesprávne posúdil dôkazné prostriedky“, čím konanie zaťažil aj procesnou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň tým vzniklo žalovanej 1/ „právo na argumentáciu dovolania v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 242 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.“. Odvolací súd nevzal do úvahy argumenty žalovanej 1/ uvedené v odvolaní a rozhodnutie založil na nesprávnom vyhodnotení skutkového stavu. Jeho skutkové zistenia (o duševnej chorobe a jej dôsledkoch na schopnosť E. zriadiť závet) nemajú základ vo vykonanom dokazovaní, predovšetkým v znaleckom posudku MUDr. D. M. Posudky znalcov prehliadajú časové súvislosti medzi vznikom ochorenia E. a dňom zriadenia závetu; zdravotná dokumentácia, z ktorej znalci vychádzali, nie je úplná a vykazuje tiež formálne nedostatky. V napadnutom rozsudku sa bez opodstatnenia uvádza, že ďalšie dokazovanie na preukázanie

zdravotného stavu závetkyne nie je možné, a preto odvolacie námietky žalovanej 1/ sú nedôvodné (žalovaná 1/ v tejto súvislosti zopakovala tvrdenie o odňatí možnosti navrhovať dôkazy). Odvolací súd „poprel samotný akt spísania závetu formou notárskej zápisnice“, ktorý je považovaný za najistejšiu formu zriadenia závetu a „poprel slobodu vôle závetkyne slobodne disponovať majetkom“, pričom vôbec nevzal do úvahy posudok o zdravotnom stave E., ktorý ešte za jej života vyhotovila MUDr. A. a ktorý preukazuje spôsobilosť menovanej zriadiť závet. Žalovaná 1/ vzhľadom na to žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalobcovia a žalovaní 2/ až 4/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie, ktoré v danom prípade smeruje proti rozsudku, je procesne prípustné, ak sa ním napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (viď § 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). V prejednávannej veci nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa týchto ustanovení, lebo dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu (ktorý dosiaľ v tejto veci ani nerozhodoval, a preto ani nevyslovil právny názor) a dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné. Dovolanie žalovanej 1/ preto podľa § 238 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na vyššie uvedené by procesnú prípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku žalovanej 1/ zakladala len procesná vada v zmysle § 237 O.s.p. Na vadu takejto povahy je dovolací súd povinný vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.). So zreteľom na uvedenú povinnosť sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa – a to aj vzhľadom na obsah dovolania – zaoberal tiež otázkou, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj rozsudku), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania tu predmet konania nie je významný, a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je však významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k jednej (niektorým) z týchto väd, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, ktoré opodstatňuje záver dovolacieho súdu, že konanie na súde nižšieho stupňa je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd. Mimoriadnosť dovolania ako opravného prostriedku, ktorým možno výnimočne napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, sa prejavuje aj v tom, že jeho prípustnosť v zmysle § 237 O.s.p. je spojená výlučne len s najzávažnejšími, v zákone taxatívne vymenovanými, procesnými vadami zakladajúcimi tzv. zmätočnosť. Iné procesné vady (procesné vady inej povahy, než sú vady taxatívne vymenované v § 237 O.s.p.) a tiež iné nesprávnosti než sú vady postupu súdu v konaní (napríklad nesprávnosti, ku ktorým došlo v rámci právneho posudzovania veci, alebo ku ktorým došlo v rámci myšlienkového procesu súdu pri vyhodnocovaní výsledkov vykonaného dokazovania), nezakladajú prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa uvedeného ustanovenia.

Žalovaná 1/ v dovolaní nenamietala, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní na súdoch nižšieho stupňa došlo k odňatiu možnosti žalovanej 1/ pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

1. V súvislosti s vyriešením otázky, či v prejednávanej veci bola dovolateľke odňatá možnosť pred súdom konať, treba uviesť, že podľa § 24 O.s.p. sa účastník môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. V zmysle § 25 ods. 1 O.s.p. si ako zástupcu môže vždy zvoliť advokáta a jemu udelené plnomocenstvo nemožno obmedziť. Zvolený advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje (§ 25 ods. 2 O.s.p.). Advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom, prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva (§ 25 ods. 3 O.s.p.). Advokát sa v rámci svojho poverenia môže dať zastúpiť iným advokátom; toto zastupovanie ale nie je možné proti vôli klienta [viď § 16 ods. 1 a 3 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“)]. Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O.s.p.), posudzuje súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Či sú v tej – ktorej veci dôležité dôvody pre odročenia pojednávania dané, posudzuje súd, a nie účastník konania. Existenciu dôležitého dôvodu môže súd preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

V prejednávanej veci bola podaná žiadosť o odročenie pojednávania s poukazom na kolíziu dvoch súdnych pojednávanií, na ktorých ten istý advokát zastupuje účastníkov konania. K otázke kolízie dvoch súdnych pojednávanií a dopadu tejto kolízie na procesné práva účastníka konania sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 13. januára 1999 sp. zn. I. ÚS 68/1998, v ktorom uviedol, že kolízia dvoch pojednávanií toho istého účastníka v tom istom termíne na rozdielnych súdoch, o ktorej advokát vedel v dostatočnom časovom predstihu, nie je akceptovateľným predpokladom uznania existencie dôležitého dôvodu na odročenie vytýčeného pojednávania. Obsahom základného práva účastníka konania na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom nie je povinnosť súdu vyhovieť akejkoľvek jeho žiadosti na odročenie pojednávania. Posúdenie opodstatnenosti „dôležitého dôvodu“ (§ 101 ods. 2 O.s.p.) v každom konkrétnom prípade patrí výlučne do právomoci konajúceho súdu. Ústavný súd Slovenskej republiky na týchto záveroch zotrval aj v uznesení z 30. marca 2005 sp. zn. III. ÚS 94/2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 27. februára 2000 sp. zn. 3 Cdo 16/2001 (viď R 41/2002) pripustil, že dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania pred súdom môže byť aj kolízia s iným pojednávaním právneho zástupcu účastníka konania, avšak len vtedy, ak od účastníka nemožno spravodlivo požadovať, aby si zvolil iného zástupcu.

V danom prípade dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. vychádzal z toho, že samotná existencia kolízie dvoch súdnych pojednávanií môže byť (za istých, výnimočných okolností) dôvodom pre odročenie nanajvýš jedného z kolidujúcich pojednávanií, nie však oboch. Advokát, ktorý zistí, že v dvoch súdnych konaniach, v ktorých zastupuje účastníka konania, dochádza v určitý deň ku kolízii nariadených súdnych pojednávanií, má vo všeobecnosti možnosť osobne sa zúčastniť na jednom z pojednávanií a v prípade druhého kolidujúceho pojednávania „účelne využiť všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje“ – do úvahy tu medziiným prichádza buď zastúpenie iným advokátom alebo podanie žiadosti o odročenie pojednávania. V rámci organizovania svojej činnosti musí advokát pri výbere najvhodnejšieho prostriedku alebo spôsobu poskytovania právnej služby nevyhnutne vziať na zreteľ nielen osobitosti každej prejednávanej veci, ale tiež to, akým spôsobom bola medzi ním a klientom upravená otázka zastúpenia advokáta iným advokátom.

Možnosť zastúpenia advokáta iným advokátom vyplýva priamo zo zákona (vid' § 25 ods. 3 O.s.p. a tiež § 16 ods. 1 zákona o advokácii) a advokát túto zákonnú možnosť (oprávnenie) nesmie využiť len vtedy, ak by zastúpenie bolo proti vôli zastupovaného účastníka (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii). Pokiaľ je právny vzťah zastúpenia medzi advokátom a účastníkmi dvoch súdnych konaní, v ktorých dochádza ku kolízii nariadených pojednávanií, z hľadiska možnosti zastúpenia advokáta iným advokátom upravený v oboch kolidujúcich prípadoch zhodne (t.j. buď sa v oboch toto zastúpenie vylučuje alebo naopak, pripúšťa), rozhoduje sa advokát medzi dvomi možnosťami (záujmami), ktoré sú z uvedeného hľadiska rovnocenné. Odlišná je však situácia vtedy, keď pri jednom z kolidujúcich pojednávanií zastúpenie iným advokátom nie je možné, lebo je tu zákonný dôvod, ktorý ho nedovoľuje (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii), a v prípade druhého pojednávania zastúpenie advokáta iným advokátom nie je podľa § 16 ods. 3 zákona o advokácii vylúčené. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v takejto situácii môže advokát, ktorému v účasti na pojednávanií nebráni iný dôležitý dôvod, v prípade pojednávania uvedeného na prvom mieste predísť prejednaniu a rozhodnutiu veci v jeho neprítomnosti (§ 101 ods. 2 O.s.p.) len tým, že sa ho osobne zúčastní (t.j. dostaví sa na súdne pojednávanie vo veci, v ktorej zastupuje účastníka, ktorý prejavil vôľu, aby ním zvolený advokát nebol zastúpený iným advokátom); v prípade druhého (kolidujúceho) súdneho pojednávania prichádza zo strany tohto advokáta do úvahy využitie iných zákonom pripustených prostriedkov a spôsobov poskytovania právnej služby.

Žalovanú 1/ v konaní zastupoval M. H.. Menovaný advokát do spisu založil plnomocenstvo z 15. apríla 2005, v závere ktorého je uvedené, že „advokát nie je oprávnený postúpiť práva a povinnosti z tohto plnomocenstva na tretiu osobu“. Išlo tu teda o prípad, v ktorom zastúpenie iným advokátom nebolo možné – žalovaná 1/ prejavila vôľu, aby sa ňou zvolený advokát nedal zastupovať iným advokátom. Zo spisu vyplýva, že právny zástupca žalovanej 1/ po zistení, že na 20. mája 2005 bolo nariadené súdne pojednávanie v dvoch rôznych veciach, v ktorých zastupuje účastníkov týchto konaní, zvolil v prípade pojednávania pred Okresným súdom Bratislava I (sp. zn. 10 C 20/96) podanie žiadosti o ospravedlnenie neprítomnosti a o odročenie pojednávania na iný termín; v prípade pojednávania pred Okresným súdom Poprad (sp. zn. 8 C 67/2003) dal prednosť osobnej účasti, lebo „vzhľadom na rozsahovú náročnosť tohto sporu v Poprade nie je možné zabezpečiť substitučné zastupovanie v danej veci“.

Pri skúmaní, či v konaní pred Okresným súdom Bratislava I bol daný dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. a či teda postupom tohto súdu bola žalovanej 1/ odňatá možnosť pred súdom konať, nebolo možné prehliadnuť, že v jednej z kolidujúcich vecí existoval zákonný dôvod nepripúšťajúci zastúpenie účastníkom zvoleného advokáta iným advokátom (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii) a v druhej veci tento zákonný dôvod nebol daný (advokátom nebol tvrdený). Pokiaľ preto právny zástupca žalovanej 1/ po zistení uvedenej kolízie sám nedal prednosť (neprižnal vyšší stupeň dôležitosti) osobnej účasti advokáta na súdnom pojednávaní pred Okresným súdom Bratislava I vo veci, kde zastúpenie iným advokátom bolo proti vôli klienta (žalovanej 1/), ale zvolil svoju osobnú účasť na súdnom pojednávaní pred Okresným súdom Poprad vo veci, kde jeho zastúpenie iným advokátom nebolo takto vylúčené, nemožno Okresnému súdu Bratislava I vytýkať, že žalovanou 1/ (jej právnym zástupcom) uvádzanú okolnosť nepovažoval za dôležitý dôvod pre odročenie pojednávania a že vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti žalovanej 1/ a jej právneho zástupcu. Postup súdu nebol v rozpore s § 101 ods. 2 O.s.p. a nezaložil procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

2. Námiетка žalovanej 1/, že súd prvého stupňa jej v konaní odňal možnosť konať pred súdom tiež tým, že jej neumožnil navrhnúť dokazovanie výsluchom svedkýň – notárky a znalkyne, nie je opodstatnená, lebo súd účastníčku na pojednávanie riadne predvolal a v súlade so zákonom jej vytvoril procesnú možnosť zúčastniť sa ho a na ňom robiť procesné úkony, vyjadrovať sa k priebehu konania a dokazovania a tiež navrhovať dôkazy. Skutočnosť, že žalovaná 1/ takto vytvorenú možnosť nevyužila, nemá za následok vytýkanú procesnú vadu.

3. Dovolateľka tvrdí, že súd prvého stupňa jej odňal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) aj tým, že spôsobil prieťahy v konaní.

V zmysle § 6 O.s.p. súd postupuje v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Tomu korešpondujúce procesné právo účastníka môže byť v určitom prípade negatívne dotknuté nečinnosťou súdu, ktorej dôsledkom sú prieťahy v konaní. Právnym prostriedkom ochrany v prípade ich vzniku je právo účastníka obracať sa so sťažnosťou na orgány súdnej správy a právo podať sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky. I keď neodôvodnená nečinnosť súdu môže komplikovať účastníkom výkon ich procesných práv, nápravu možno dosiahnuť iba vyššie uvedenými prostriedkami

ochrany. Pokiaľ by sa priet'ahy v konaní považovali za procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zrušením napadnutého rozhodnutia by sa nemohla dosiahnuť ochrana (náprava) procesných práv účastníka dotknutých priet'ahmi. Priet'ahy v súdnom konaní nie sú preto judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, ale tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 164/2007).

Najvyšší súd Slovenskej republiky nemal ani v prejednávanej veci dôvod odkloniť sa od doterajšej judikatúry. Dodáva, že účel procesného práva účastníka, aby občianske súdne konanie prebiehalo rýchlo a účinne (§ 6 O.s.p.) treba vždy vykladať aj v súlade s ústavným princípom právnej istoty. Zo samotnej skutočnosti, že dĺžka konania nezodpovedá predstave účastníka konania, nemožno bez ďalšieho vyvodiť existenciu procesnej vady konania, ktorá by mala za následok odňatie možnosti pred súdom konať [pritom (navyše) z doterajšej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že konanie bez zbytočných priet'ahov nemožno presne časovo ohraničiť (III. ÚS 199/02, II. ÚS 26/95)].

4. Pokiaľ ide o námietku žalovanej 1/, že súdy nižších stupňov založili svoje rozhodnutia na neúplnom zistení rozhodujúcich skutkových okolností, môže mať toto (účastníčkou tvrdené) pochybenie súdov za následok, že rozsudky okresného a krajského súdu sú vecne nesprávne. Pokiaľ je (prípadne) rozhodnutie súdu založené na nesprávnych alebo neúplných skutkových zisteniach, ide o nesprávnosť, ktorá z hľadiska § 237 O.s.p. nie významná, najmä bez ďalšieho neznamená, že konanie je postihnuté procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolateľkou namietaná nesprávnosť nemôže byť preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania právne relevantná.

5. Žalovaná 1/ v dovolaní namieta, že súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania (predovšetkým dokazovania vykonaného znaleckými posudkami). Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je ale vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, nezakladá táto okolnosť prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (pre úplnosť treba dodať, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, keď je dovolanie procesne prípustné – viď § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.)

6. K odňatiu možnosti dovolateľky pred súdom konať nemohli viesť ani právne závery, na ktorých súdy založili svoje rozhodnutia, lebo ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože súd svojím rozhodovaním neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné právo účastníka. Či už teda súdy v danej veci rozhodnutia založili na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci (pozn.: dovolací súd rozhodnutia z tohto aspektu neposudzoval), neodňali tým žalovanej 1/ možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

7. Žalovaná 1/ námietku výskytu procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spája tiež s tvrdením, že odvolací súd „absolútne nevzal do úvahy jej argumenty“ a že súdy jej odopreli právo na spravodlivý súdny proces. Podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho právach alebo povinnostiach. Súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred súdom úspešný vrátane opravných konaní. Z toho vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným a zrozumiteľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004 sp. zn. IV. ÚS 329/04). Dovolací súd pri posudzovaní tejto námietky dovolateľky vzal na zreteľ, že v danom prípade súdy na obsah procesných úkonov žalovanej 1/ takto reagovali. Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že zo skutočností, ktoré žalovaná 1/ namietla v dovolaní, nie je možné usudzovať, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní, v ktorom by došlo k odňatiu možnosti žalovanej 1/ konať pred súdom.

8. K tej časti dovolania, v ktorej žalovaná 1/ namieta, že odvolací súd „poprel samotný akt spísania závetu formou notárskej zápisnice“ a „poprel slobodu vôle závetkyne slobodne disponovať majetkom“, dovolací súd – bez toho, aby sa vyjadroval k neopodstatnenosti

a nepodloženosti tejto námietky – poznamenáva, že dovolateľka tu v ničom netvrdí existenciu procesne vadného postupu súdov, ktorým by sa jej odnímal možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

9. Tvrdenie dovolateľky, že súdy vôbec nevzali do úvahy odborné posúdenie zdravotného stavu závetkyne MUDr. A. D., nemá oporu v spise. Z odôvodnení rozsudkov súdov oboch nižších stupňov vyplýva, že súdy tento dôkaz neprehliadli (aj so zreteľom naň nariadili dokazovanie „kontrolným znaleckým posudkom“ MUDr. D. M., v ktorom sa táto znalkyňa vyjadrila aj k otázke správnosti zistení MUDr. A. D.). Pokiaľ v odôvodneniach rozsudkov súdov nižších stupňov (prípadne) chýbajú bližšie dôvody, pre ktoré súdy nepovažovali uvedený dôkaz za preukazujúci schopnosť závetkyne rozpoznať dôsledky svojho konania, mohla by byť táto absencia dôvodov na úkor preskúmateľnosti rozhodnutia súdov; nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu však nie je vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a ani dôsledkom vady takejto povahy.

Keďže v danom prípade dovolanie žalovanej 1/ proti rozsudku odvolacieho súdu nie je podľa § 238 O.s.p. procesne prípustné, v dovolacom konaní nebola preukázaná existencia dovolateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď vyššie body 1. až 9.) a neboli zistené iné vady uvedené v § 237 O.s.p., dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že jej dovolanie je neprípustné.

Dovolací súd mimoriadny opravný prostriedok žalovanej 1/ odmietol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Vzhľadom na odmietnutie dovolania z procesných dôvodov nezaoberal sa vecnou správnosťou záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie.

Dovolateľka nebola v dovolacom konaná. Úspešnej procesnej strane nepriznal dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na rozhodnutie o náhrade trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2008

JUDr. Emil Franciscy, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: